

Mladá generace ve folku

Řekněme si hned na úvod a na rovinu, že folk je z příbuzných žánrů (folk, country, tramská píseň a bluegrass) jediný, který se neustále vyvíjí, čerpá podněty ze svého, nejen hudebního okolí a přibývají mu posluchači. Pokud chci představit mladou folkovou scénu u nás, musím se nutně zmínit o Portě. Tento festival či, chcete-li, soutěž již více než pět desítek let představuje to nové a také nejlepší, co se v příslušných žánrech děje – v posledních letech jsou to ale až na výjimky hudební počiny, které nakonec označíme jako „folk“, možná s nějakým dalším přívlastkem.

MILOŠ KELLER, FOTO: ROČENKA 30 LET DĚTSKÉ PORTY

Neočekávej, milý čtenáři, že v tomto článku představím nějaké zázračné hvězdy, které vyšly na folkovém nebi během posledních několika let, tak jako se to děje například s hvězdami popovými, vyhnanými vzhůru pomocí nejrůznějších televizních soutěží, o kterých do roka a do dne opět nikdo neví. Během svého porotcování na základních kolech pražské Porty jsem spolu s ostatními kolegy porotci zjistil, že ta nejčestnější rada, kterou může porota soutěžícím dát, je: „Hrát, hrát, hrát.“ Mnozí z těch, které v článku představím, se zúčastňovali několik let po sobě základních kol Porty, nepostupovali, ale neodradilo je to. A při, řekněme, třetí až páté účasti porota náhle řekla „To je ono“, a byl z toho postup do finále Porty. Jména, která si přečtete v článku, jsou tedy na naší folkové scéně deset a více let a právě tato praxe jim přináší současné úspěchy a přitom stále zůstávají (v kontextu veteránů, kteří působí na folkové scéně 40–50 i více let) mladými.

Začnu dvěma skupinami, které jsou v současné době bezesporu jedničkami na folkové scéně. Skupina Žamboši má na svém kontě pět alb, z toho tři získala folkové Ceny Anděl (To se to hraje – 2006, Přitahuje – 2009, Louvre – 2018), jedno bylo nominováno do finálové trojice (Pól nedostupnosti – 2014) a jedno zatím žádné ocenění nemá, prostě proto, že vyšlo na konci roku 2021, a jmenuje se Světlojemy. O zatím poslední desce jsem mimo jiné napsal: „Správný poměr

přemýšlivých i satirických textů, muzika, která nenudí, album si přehrajete nejprve celé a pak si přehrávač naprogramujete podle své nálady a chuti – album si prostě budete přehrávat selektivně, vyberete si své oblíbené skladby a pokaždé vám vytvoří novou, osobitou a neoposlouchanou atmosféru.“ Úsporná, přitom dynamicky působící instrumentace, melodie, ze kterých posluchači vždy něco utkví v paměti, a texty, které vás přinutí vytáhnout booklet a číst si v něm. Například:

*Učíš se souhvězdí a zvedáš hlavu výš
Nebe je hever, se kterým leccos opravíš
Na píchlou duši lepší hvězdný záplaty
Astronom amatér tíhou zajatý
(Podnebesím – J. Žamboch)*

Druhá skupina, která si zaslouží být zmíněna mezi prvními, se jmenuje Epydemye. Ta má na svém kontě folkového Anděla za rok 2014 za CD Kotlina – monotematické album, kde se skupina ohlédla za významnými postavami novější české historie, tedy za hrdiny 20. století (Adolf Opálka, Milada Horáková, Jan Palach, ale i osudy vojáků z 1. světové války). V roce 2019 vydali album Milé děti, které bylo na folkovou Cenu Anděl alespoň nominováno – pro změnu reflektuje osobní mezilidské vztahy, včetně vztahů rodinných, a nabízí pohledy

Žamboši, foto: Jiří Tashi Vondráček

Blondýna

z nejrůznějších stran. Pro úplnost ještě dodám, že album Maso! (což je zvolání) z roku 2012 bylo v nominacích na folkového Anděla čtvrté. Jejich nejnovějším albem je deska vydaná v roce 2021, inspirovaná mimo jiné kostelem v Neratově (ten s prosklenou střechou), jmenuje se Prosklený nebe a má zřejmě největší rozsah témat – zabývá se spíše obecně životními hodnotami a postoji, včetně vztahu k současné společnosti. Nezapomínají ani na hudební stránku svých projektů, od posledního alba přibrali do sestavy i bicí, taky dodali písním novou dynamiku a jejich koncertní zvuk získal na průraznosti a naléhavosti. Posluchači na koncertech stojí před dilematem, zda tančit, nebo si pozorně vychutnávat texty. Opět vám nabídnu příklad:

*Nad hlavou prosklený nebe
A všude jenom ticho a klid
Absence slov někdy zebe
Ale tady to tak má být
Nad hlavou prosklený nebe
Nikdy se nezavírá
(Prosklený nebe – M. Vlasák,
Epydemye)*

Po dvou skupinách, které už přeče jen mají na folkové scéně něco odehráno, vám představím dvojici sólistů, vlastně

Epydemye

sólistku a sólistu, kteří za sebou zatím nemají dlouhou dráhu, ale zejména jejich CD z roku 2021 jsou pro folkovou scénu velkým příslibem do budoucnosti. Začneme dámou – jmenuje se Eva Suková a má přezdívku Blondýna. Její album Nevolej mi do nebe je velmi zdařilou

kompilací všech jejích tváří a poloh. Mě osobně zaujala na základních kolech Porty a Notování písněmi lehce naivními, s mírným ironickým či satirickým přesahem (skladba Antiprotestsong), ale postupem času se propracovávala i k vážnějšímu, komornějšímu výrazu

(Modrý trolejbus nebo Výprava), aniž by její písně ztrácely lehkost a eleganci. Na koncertech sází na vlastní jednoduchý doprovod na kytaru, na desku si však pozvala i řadu přátel. Blondýna v roce

jistě nadsázky a satiry, nebo z hlediska hlubšího či přemýšlivého pohledu na svět kolem sebe. Na CD z roku 2021, které se jmenuje 20–30, reflektuje právě toto věkové období. Na natáčení desky

deska získala na pestrosti, a neztratila na kompaktnosti výpovědi. O Honzovi, potažmo i o desce jsem napsal: „Pan učitel vyrostl na pana ředitele, když bych měl popsat hudební vývoj pomocí civil-

a věnovat se textům podrobněji. Na první pohled mohou působit ponuře a možná beznadějně, nakonec však posluchač zjistí, že Kuba Horák na svém albu hledá a často i pro posluchače

projev bez manýr. Než připojím ukázkou textu, tak přidám i názvy písní, které album i interpretku charakterizují: Podprsenka, Dvě kostnaté dámy, Katastrofická, Rozveselovací, Advent, Tetování

třiceti lety. Ale veskrze současný, svěží a přívětivý zvuk. A protože nemohu odkázat na CD, představím vám členy aspoň jmenovitě – Aleš Rogalewicz, Tomáš Doug Machalík, Věra Hájková a Honza

Pavel Čadek

Jan Jícha

Choroši

Saša Nikličková

Jakub Horák

2021 postoupila ze základního kola Porty v Praze do finále v Řevnicích, kde získala cenu Country Radia. Ve zmiňované soutěži Notování byla finalistkou v roce 2019. I v případě Blondýny zmíním text:

*Zvou tě na výpravu
Vlakem do zapomnění
Cesty máš plnou hlavu
Ožije, co už není
Zvou tě na výpravu
Bude to pěkná jízda
Kufr si neodstavuj
Výpravčí odjezd hvízdá
(Výprava – E. Suková – Blondýna)*

Dalším příslibem pro folkovou scénu je Pavel Čadek. Na koncertě vás zaujme především tím, že se doprovází na violoncello, a pokud zavřete oči, říkáte si, kolik dalších zvuků lze na tento nástroj vyloudit. Pavel Čadek se autorsky vyvíjí podobně jako Blondýna – zaujal virtuózní hrou na zmíněný nástroj a texty jdoucími přímo k jádru věci, ať už z hlediska

si pozval řadu hudebních přátel, takže písně získaly díky aranžím nový rozměr plné a dynamické muziky. I na jeho další hudební vývoj jsem velmi zvědav a také vám Pavla Čadka doporučuji, třeba prostřednictvím ukázky z textu:

*Tak napni plachty
Než přijdeš do let
Ať to má drajv, ať to má tah
Ať to má koule
I když pády můžou bolet
Buď pro let než být dole
(20 – P. Čadek)*

Po CD z roku 2020 Love zdar už nemůžu Honzu Jíchu zařadit mezi sólisty, protože na zmíněném CD se přímo prezentuje jako Honza Jícha s kapelou. I on začínal na základních kolech Porty či Notování jako sólista a i on se postupem času vyvíjel z hlediska zpracování písní a témat v textech, takže dospět k vlastní skupině bylo v podstatě zákonité. Na CD dal prostor i sólistce Zuzaně Hasalové, čímž

ního povolání Honzy Jíchy.“ I v případě Honzy Jíchy ho doporučím vaší pozornosti textem:

*Jsem pasák větrů, denně je
na zem posílám
Průvan v metru, nic
konkrétního proti vám
Dnem i nocí vším, co je pevné, kolíbám
(Ničitel mostů – J. Jícha)*

Novoborská skupina Zhasni také poutala v prvním desetiletí tohoto století pozornost folkového publika, pak se z pódii vytratila a zůstal sólista a autor Kuba Horák. Ten v loňském roce vydal album Kluk z Husovky, kterým na sebe opět připoutal pozornost milovníků folku. Hlavní sdělení Kubu Horáka je v textech, melodie i aranže skladeb tato sdělení v podstatě jen podporují. Texty přinášejí plno jinotajů, na které při prvním poslechu hned nepřijdete, písničky vás (podobně jako u skupiny Žamboši) přinutí vytáhnout booklet

nachází náměty pro další zamyšlení, zdali ta či ona písnička nejsou vlastně i o posluchači samém. Ukázka textu je z písně Ubrus:

*Prosím tě dočti už ten tisíckrát
přečtenej ubrus
Narvi ho do pračky a rovnou
tam skoč za ním
Až tě to vyplivne a budeš
zase chvíli čistej
Napiš mi, zavolej a já ti to dopovím
(Ubrus – K. Horák)*

Saša Nikličková již patří mezi zkušené interpretky, doprovází se především na akordeon (což lehce evokuje podobnost například s Radúzou a několika dalšími dámami folku) a v roce 2020 vydala album Zmačkaná žena. Zmíněný hudební nástroj trochu vede sólisty k jisté teatralnosti a přehrávání póz, ale toho se právě Saša Nikličková (na rozdíl od jiných) vyvarovala. Deska přináší spíše pragmatiké životní výpovědi, civilní

a samozřejmě titulní skladba. A text je právě z ní:

*Ó kéž v naší ulici vidím
Houf šťastně zmačkaných lidí
Kéž ku pláží padá úprkem
Podél trosek žehličích prken
Kéž zamávaj sbohem žehličkám
Na cestě, kde na ně čeká život sám
(Zmačkaná žena – S. Nikličková)*

Jakkoliv jsem v úvodu článku zmínil tramskou píseň mezi těmi žánry, které už mnoho nového nepřinášejí, je zde jedna výjimka – skupina Choroši. U té zatím bohužel nemůžu odkázat na album. I oni úspěšně absolvovali nejrůznější soutěže v žánru, aby sobě i publiku potvrdili, že přehledně a jednoduše vystavená písnička, kterou se nikdo nemusí bát zahrát u táboráku a která neřeší závažná témata, ale spíš lehce baví, má svoje místo. Vzhledem k tomu, že musím skupinu popsat pouze slovy, dovolil bych si přirovnání: Hop Trop před

Komín – a doplním text z písně Tripolis:

*Na jedinou kartu všechno sází
K vytožené zemi se chtějí přiblížit
Kdo neriskuje, sotva něco zkazí
Přichází však o svou možnost
doopravdy žít
(Tripolis – A. Rogalewicz, Choroši)*

Na úplný závěr tohoto článku jen heslovitě vyjmenuji další jména, která by si posluchač zajímavější se o folkovou scénu měl zapamatovat: Jan Řepka, René Matlášek, Hromosvod, Huménečko nebo Mrakoplaš. Když jsem o tomto článku přemýšlel, měl jsem obavy, zdali jeho rozsah naplním jmény. A nyní sám pro sebe i pro vás, milí čtenáři, mohu konstatovat, že folková muzika v českých luzích a hájích má řadu perspektivních jmen, z nichž jsem vám aktuálně stihl představit jen zlomek. Pokud chcete sami poznávat a objevovat, vypravte se třeba právě na tu v článku několikrát zmiňovanou Portu. ☒